

Visitationstal i Sigtuna 22 april 2018

Kära församlingsbor, anställda, förtroendevalda och ideella medarbetare i Sigtuna församling. Nu har stunden kommit då det är dags att sammanfatta dagarna här hos er. Det har varit fina dagar i en växande och mycket dynamisk bygd. Det har varit dagar med goda samtal och stor gästfrihet – och till detta vårvärme och sol över Mälaren som gjorde att mitt avslutande samtal med kyrkoherden fördes längs strandpromenaden. Tack alla ni som har bidragit till de här dagarna.

Men först något om visitationen som sker regelbundet, tidigare vart sjätte år och nu är vi på väg mot en rytm där visitationen sker vart fjärde år. Då kommer växelvis biskop och kontraktsprost för att visitera en församling. Senast var det ärkebiskop Anders Wejryd som visiterade, i september 2013, och innan dess dåvarande kontraktsprost Ann-Charlotte Träisk i februari 2006.

Visitationen har förberetts från stiftskansliet av Nina Carlsson-Garlöv och Mats Lagergren som även varit notarie vid visitationen och som kommer att sammanfatta intrycken i ett mer utförligt protokoll. Här vill jag bara dela några intryck från dagarna med er, vi har redan firat en härlig gudstjänst och vi ska inte dra ut alltför mycket på tiden. Kyrkobokföringsinspektör Anders Grape har också gjort ett besök och hans protokoll bifogas som en bilaga till visitationsprotokollet. Protokollet kommer att tas upp i domkapitlet och stiftsstyrelsen och skickas till församlingen för fortsatt reflektion. Det är också sedan utgångspunkt när undertecknad och notarien gör ett uppföljningsbesök i församlingen.

Att visitera är en gammal tradition i vår kyrka och ett tecken på att vi hör ihop i ett större sammanhang. Sigtuna är en del av Svenska kyrkan, i kontrakt, i stift och ytterst i den världsvida kyrkan. Tidigare handlade visitationer mycket om kontroll och hade en stark doft av makt och överhet. I dag betonas istället ömsesidighet, att vi hjälper varandra att se vad det innebär att vara kyrka just här och nu, i Sigtuna år 2018.

Tradition och förnyelse används ofta för att beskriva vår värld och det stämmer väldigt bra här i Sigtuna. Ni har en lång historia och även ert församlingsliv vilar tryggt i traditionen, vilket bland annat syns i att det även en vanlig söndag är ganska många som kommer till gudstjänsten. Å andra sidan lever ni i en bygd som befinner sig i en stark förändring. Vi har talat en del om det under visitationen och låt mig återkomma till detta.

2016 var det 62,7 procent som var medlemmar (6970 av 11117) tio år tidigare var det 78,5 procent (6779 av 8633) (191 personer mot 2484 total antal människor). 2006 döptes 81,6 procent av alla födda, 2016 hade det sjunkit till 42procent.

Jag vill i stället börja i medarbetarlaget som i hög grad står inför en nystart. Efter ganska täta kyrkoherdebyten börjar nu Jakob vara varm i kläderna samtidigt som ni har fått en kanslichef vilket gör att ledningsfunktionerna finns på plats. Med detta finns all anledning att se över strukturer för att skapa förutsättningar för ett gott arbete och en god arbetsmiljö. Jag upprepar det som jag sa på personalsamlingen, ha regelbundna arbetsplatsträffar där ni talar personal, ekonomi, organisation och verksamhet. Bilda en lokal samarbetsgrupp där facken finns representerade. Det här ska ske regelbundet vilket ger en möjlighet att fånga upp aktuella frågor. Som alltid är det bättre att lägga saker på bordet i stället för att bära det själv eller älta det på fikarasten. Där ska ni tala om roligare saker.

På samma sätt ska ni se över kontakten mellan anställda och förtroendevalda. Det kan inte nog betonas hur viktigt det är att hålla isär styrning och ledning. De förtroendevalda visar på riktlinjerna och säkrar att det finns resurser för arbetet men det är kyrkoherden, med hjälp av kanslichefen, som leder arbetet. Kyrkoherden är den arbetande representanten från kyrkorådet. Det finns alltid en risk – och den risken är lite större i en organisation som bygger på ett starkt engagemang – att bli alltför operativ. I samtalet med de förtroendevalda gav jag också rådet att se över strukturen och tillskapa ett arbetsutskott som samtidigt är ett personalutskott. Uppgiften att förbereda ärenden till kyrkorådet som styrelse och kanske än viktigare att känsliga personärenden inte ska behandlas i för stor grupp. Sen är det styrelsen som fattar beslut, eller fullmäktige om det gäller mer övergripande strategiska frågor.

Rollmedvetenhet är viktigt och många gånger är det avgörande för ett gott arbetsklimat. I samtalet med personalen lyftes många saker som man var stolt och glad över och en del har jag fått se under de här dagarna. Men som alltid – det finns och jag vill understryka det finns en del att jobba med för förtroendevalda och anställda vad gäller kommunikation samt styrning och ledning.

En exempel på det är Munken, denna fantastiska mötesplats som ligger så förnämligt i Sigtuna och som är så inbjudande med torget där det är lätt att slå sig ner, ta en kopp kaffe och bläddra i en tidning till dess att någon dyker upp och en inser att det är mycket roligare att prata. Sådana här platser behövs och det betyder mycket för stämningen. Tyvärr finns en del brister, främst att det har blivit färre rum men också för att det är för dålig ljudisolation så att verksamheter risker att störa eller att störas. Det saknas även samtalsrum och lunchrum för personalen. Hur trevligt det än är att sitta på torget kan en ibland behöva dra sig undan på rasten.

Sigtuna är i förändring. Ja, jag vet att du kan låta som en klyscha men här är det verkligen relevant att tala om. På några år så kommer folkmängden öka med 30 procent och det gäller inte bara Sigtuna utan hela den region där ni finns som är en region i tillväxt och förändring. Under visitationen hade vi ett mycket intressant samtal med kommunstyrelsens ordförande Olof Holst, liksom med VD på Wenngarn Ninna Engberg som båda finns i samma förändring som båda talade om att de gärna ser ett samråd med församlingen för att möta den förändringen.

Det är två nya stadsdelar som byggs ut med mellan 600 och 800 nya lägenheter på Sigtuna ängar och några hundra människor på Wenngarn. Det var spännande att höra om planerna och att det ska vara både hyresrätter, bostadsrätter, radhus och villor för att skapa ett så mångfacetterat område som möjligt. Nu finns väl risken att hyrorna blir ganska höga så att det ändå krävs en del resurser för att flytta dit. Idag innebär inte ett nytt bostadsområde att det med självklarhet byggs en liten kyrka, den tiden är förbi. I stället gäller det att söka samarbete, till exempel med skolan som står tom när ni har er verksamhet. Och på Wenngarn finns redan en kyrka vilket är lite speciellt då den ägs av Wenngarn men eftersom den är invigd står den under kyrkoherdens tillsyn.

Nyinflyttade är både en möjlighet och en utmaning. Vi vet att det finns en ökad risk att människor lämnar kyrkan i samband med en flytt. Den relation som fanns till hemkyrkan bryts och den som vill flytta till Sigtuna kan ha behov av att se över sina kostnader. Samtidigt finns en nyfikenhet på det nya stället de kommer till och då är det inte fel att de möts av ett välkomnande från församlingen där ni berättar om allt det goda som sker och om era fantastiska kyrkor. Jag vet att ni även har bjudit in till en träff och det är naturligtvis ännu bättre även om vi inte vet hur många som nappat på ett sådant erbjudande.

Ett signifikant inslag i er församling är de tre kullarna som en gång skapades utifrån Manfred Björkquists vision. Den lever än i dag, och den blev utgångspunkten för vårt samtal med företrädare för kullarna, i samband med en lunch på Sigtunastiftelsen. Alf Linderman och Sigtuna fhs Cecilia Edin.

De har sitt speciella uppdrag och det är fullt naturligt att de är upptagna av det, liksom församlingen har sin uppgift. Så ska det vara och jag tror inte att ni ska gifta er med varandra. Kanske ska ni hellre tänka er ett gott särboförhållande där ni odlar den goda kontakt – som blev tydlig under besöket – och att ni i övrigt samverkar så mycket som ni finner för gott.

Det är en rikedom för Sigtuna församling att finnas i en kontext där så mycket händer och där det finns så mycket utvecklingsmöjligheter ta vara på. Jag brukar uppmana kyrkoherdar till att ses över en lunch med viktiga samarbetspartners. Vi ska ändå äta och ibland kan det vara värt att förlänga lunchrasten och ta sig göra det på Sigtunastiftelsen eller Wenngarn. Eller tillsammans med kommunstyrelsens ordförande eller någon annan intressant samarbetspartner. De här dagarna har verkligen visat på det intresse som finns att samverka med församlingen.

Innan jag sätter punkt vill jag säga något om gudstjänstlivet och om kyrkorna där jag som prost har ett uppdrag enligt kulturmiljölagen. Låt mig börja med det självklara, Mariakyrkan och Haga kyrka som vi har besökt och som båda är fina och välskötta. Det gäller båda kyrkorna liksom inventarierna och kyrkogårdarna. Det finns utsedda inventarieansvariga som tillsammans med kyrkoherden har det ansvaret, i Haga kyrka tillsammans med komministern på som har det på sin delegation. Det finns alltid saker som kan förbättras och de detaljerna finns i protokollet, här nöjer jag mig med att säga att ni sköter er väl.

När det gäller de invigda kyrkorummen på Sigtunastiftelsen och i Wenngarn som inte är i er ägo har jag några tankar men hänvisar till protokollet. Det samma gäller det invigda gudstjänstrummet i Brännbogården och era planer för kyrkoruinerna.

Låt mig till sist få utmana er när det gäller gudstjänsterna.

Börja med att fira familjegudstjänst i studiokyrkan, halv tio på söndag och så äter ni kyrkfrukost efter det. Sen är det högmässa i Mariakyrkan och kyrkkaffe i Munken. Jag tror att ni ska fortsätta med lovsångsmässorna, där har ni hittat en form där ungdomarna känner sig hemma.

På eftermiddagen firar ni en enklare gudstjänst i Haga och jag tänker mig det norrländska stugmötet, ni kanske anar på dialekten att jag kommer från de trakterna, med bön, psalmsång, textläsning och undervisning. Och gör det varje vecka så att det är lätt att hitta dit, särskilt viktigt för den som inte kommer varje gång.

Jag vet att ni har en ambition att alla ska få mötas i högmässan. Det är en god idé men jag vet inte om det är så lätt, särskilt inte i en sådan här kyrka med sin härliga men lite svårbemästrade efterklang. Då kanske det är bättre att ha egna gudstjänster för barnen. Ni måste naturligtvis bestämma själva men jag vill ge er en modell som ni kan ta ställning till och kanske pröva. Dock inte för kort period eftersom alla förändringar måste få tid att sätta sig.

Återigen stort tack och så hänvisar jag till protokollet där det finns mer att läsa. Innan vi slutar vill jag enligt gammal god tradition lämna ordet fritt om det är någon som vill lägga till något eller kommentera något av det jag har sagt.

Ett par frågor ställdes redan under kontraktsprostens tal. Den första gällde om det råder en tystnadskultur i Svenska kyrkan och i Sigtuna församling.

Kontraktsprosten menade att så nog är fallet i en del församlingar men att han inte skulle säga att det är något som betecknar Sigtuna.

Någon framförde synpunkten att man inte ska sära på åldrarna i gudstjänsten och att det handlar om att lära sig förstå och därmed uppskatta högmässan.

Det efterlystes även mer ”slit- o slängmusik”, till exempel barnvisor, söndagsskolesånger och Taizesånger. Bilden togs att det kanske inte är rätt att erbjuda oxfilé till den som är sugen på glass och att det kan finnas utrymmer för både det ena och det andra.

Någon menade att de olika rummen kan ses som en parallell till radion kanaler, tidigare fanns en enda radiokanal, sedan två och nu en stor mängd. Även i församlinglivet ska vi öppna för mångfalden.

När sedan ordet lämnades fritt påminde någon om de föredrag som en diakon höll i när Munken var ny. Det kunde gärna återupptas tillsammans med fika eller en soppa.

Jag ser komminister Andreas son har en tröja där det står ”This is me”, det påminner mig om hur profeten Samuel som barn bodde i templet med Eli och hur Gud kallar honom tre gånger varje gång så s varar Samuel – ”Hinneneni” som betyder ”se mig”, men som vi har översatt med ”Här är jag”. Kanske detta tilltal och svar ska vara vägledande i barnens plats med också allas vår plats i församlingen. Att vara sedd.

Sigtuna den 22 april 2018

Anders Johansson
Visitor

Mats Lagergren
Notarie